

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobců: **a) A. K., b) L. K., c) M. K.**, všichni zast. JUDr. Michalem Magliou, advokátem se sídlem T. G. Masaryka 282/57, Karlovy Vary, proti žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**, se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3, proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2016, č. j. VZP-16-00877714-P4BA, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 7. 2017, č. j. 57 A 45/2016 - 79,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 7. 2017, č. j. 57 A 45/2016 - 79, **se zrušuje.**
- II. Žaloba žalobce a) **se odmítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě žalobce a).
- IV. Rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2016, č. j. VZP-16-00877714-P4BA, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- V. Rozhodnutí žalované ze dne 2. 3. 2016, č. j. VZP-16-00678868-P4BA, **se zrušuje.**
- VI. Žalovaná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- VII. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobcům b) a c) náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti v celkové výši 11 027,94 Kč k rukám jejich zástupce JUDr. Michala Magliy, advokáta se sídlem T. G. Masaryka 282/57, Karlovy Vary, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná (dále „stěžovatelka“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Plzni, jímž krajský soud rozhodl, že namísto zemřelého žalobce a) bude v řízení pokračováno s jeho právními nástupci žalobci b) a c) (výrok I.), rozhodnutí stěžovatelky specifikované v záhlaví, jakož i prvostupňové rozhodnutí Všeobecné zdravotní pojišťovny ze dne 2. 3. 2016, č. j. VZP-16-00877714-P4BA (správně č. j. VZP-16-00678868-P4BA, pozn. NSS), se ruší a věc se vrací stěžovateli k dalšímu řízení (výrok II.) a stěžovatelka je povinna zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení ve výši 8 124 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobců (výrok III.).

[2] Stěžovatelka rozhodnutím specifikovaným v záhlaví tohoto rozsudku zamítla odvolání a potvrdila prvostupňové rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost žalobců o výjimečnou úhradu jinak nehrzené zdravotní služby žalobci a) podle § 16 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění v době rozhodné.

[3] Vzhledem k tomu, že žalobce a) v průběhu řízení o žalobě zemřel, krajský soud rozhodl podle § 107 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), o pokračování v řízení se žalobci b) a c), kteří jsou rodiči a právními nástupci žalobce a). Dále v této souvislosti podotkl, že se žalobci b) a c) je v řízení jednáno také z titulu jejich účastenství ve správním řízení.

[4] Napadená správní rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Podklady pro rozhodnutí měly být doplněny o odborné posouzení otázky, zda je léčba léčebným přípravkem Translarna pro žalobce a) jedinou možností z hlediska zdravotního stavu (jedná se o podmínku výjimečné úhrady zdravotní služby jinak zdravotní pojišťovnou nehrzené).

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá nezákonnost rozhodnutí soudu o procesním nástupnictví. Právo na úhradu léčivého přípravku podle § 16 zákona o veřejném zdravotním pojištění se váže výlučně k osobě pojištěnce, tedy žalobce a). Takovéto osobnostní právo nelze převést na jinou osobu, povaha věci tedy neumožňovala pokračovat v řízení s právními nástupci. Ustanovení § 107 odst. 2 o. s. ř. bylo aplikováno chybně, řízení mělo být zastaveno.

[6] Dále nesouhlasí s důvodem zrušení svého rozhodnutí. Vycházela a vychází z toho, že léčebný přípravek nebyl pro žalobce a) jedinou léčebnou možností, což je negativní skutečnost. Negativní tvrzení se zásadně neprokazují.

III. Vyjádření žalobců b) a c)

pokračování

[7] Žalobci b) a c) mají ve shodě s krajským soudem za to, že jsou právními nástupci žalobce a), a poukazují v této souvislosti také na skutečnost, že byli účastníky správního řízení.

[8] Ve vztahu k prokazování negativní skutečnosti uvádí, že stěžovatelka zřejmě nesprávně pochopila rozsudek krajského soudu. V napadeném rozsudku jí bylo vytknuto, že se dostatečně nevypořádala s argumentací a důkazy žalobců a neshromáždila dostatečné podklady pro rozhodnutí.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a za stěžovatelku jedná zaměstnankyně, která má vysokoškolské vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadované pro výkon advokacie. Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná a napadený rozsudek je zatížený vadami, k nimž byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

[11] Předmětem přezkumu krajského i kasačního soudu bylo rozhodnutí ve věci výjimečné úhrady zdravotní služby podle § 16 zákona o veřejném zdravotním pojištění, dle kterého *[p]říslušná zdravotní pojišťovna hradí ve výjimečných případech zdravotní služby jinak zdravotní pojišťovnou nehrazené, je-li poskytnutí takových zdravotních služeb jedinou možností z hlediska zdravotního stavu pojištěnce.*

[12] Je zřejmé, že v případě, kdy pojištěnec předem žádá, aby mu byla umožněna, respektive uhrazena zdravotní služba, která běžně hrazena není, týkají se související práva a povinnosti výlučně jeho osoby. Jde totiž v podstatě o to, zda bude pojištěnci určitá zdravotní služba poskytnuta, či nikoli. Ve vztahu k projednávané věci z toho plynou dva zásadní důsledky.

[13] Zaprvé krajský soud nezákonně rozhodl o tom, že v řízení bude namísto žalobce a) pokračováno se žalobci b) a c) jako jeho právními nástupci. Podle § 107 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., který krajský soud aplikoval, platí, že *[z]tratí-li způsobilost být účastníkem řízení fyzická osoba a umožňuje-li povaha věci pokračovat v řízení, jsou procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, ti, kteří vstoupili do práva nebo povinnosti, o něž v řízení jde.* V nynějším případě však povaha věci neumožňovala v řízení postupovat s nástupci žalobce a), jelikož se jednalo o práva a povinnosti, které jsou podle hmotného práva vázány pouze na jeho osobu a na právní nástupce nepřecházejí. Krajský soud měl tedy postupovat podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a žalobu žalobce a) odmítnout pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení (ztrátu způsobilosti být účastníkem řízení).

[14] Zadruhé stěžovatelka neměla ve správním řízení vůbec věcně posuzovat žádosti žalobců b) a c), neboť nešlo o poskytnutí zdravotní služby jim, ale žalobci a), který již byl

v té době plnoletý, a ze správních rozhodnutí ani předloženého spisového materiálu nevyplývá, že by byl svými rodiči zastupován. Žádost o výjimečnou úhradu zdravotní služby sice podali všichni tři žalobci a všichni tři tedy byli účastníky správního řízení podle § 27 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, v nynější věci použitelného na základě § 180 odst. 1 téhož zákona. Žádosti žalobců b) a c) však byly za popsanych okolností zjevně právně nepřipustné ve smyslu § 45 odst. 3 a § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu; ve skutečnosti nežádali o výjimečnou úhradu zdravotní služby pro sebe a je tedy na první pohled zřejmé, že jejich žádostem nemohlo být vyhověno (srovnej také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, č. j. 2 As 74/2007 - 55). Řízení o jejich žádostech proto měla být podle citovaných ustanovení zastavena. Věcné rozhodování správních orgánů o zjevně právně nepřipustných žádostech představuje natolik závažné porušení procesních předpisů správním orgánem, že k němu měl krajský soud přihlídnout z úřední povinnosti podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Jelikož tak neučinil, zatížil napadený rozsudek vadou, která měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy vadou, k níž Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[15] Nejvyšší správní soud závěrem vyjadřuje hlubokou lítost nad úmrtím žalobce a), z hlediska právního nicméně uzavírá, že řešení otázky, zda mu měla být poskytnuta výjimečná úhrada zdravotní služby, je za této situace ryze akademické. Z výše uvedených důvodů žalobu žalobce a) odmítl a k žalobě žalobců b) a c) sice správní rozhodnutí zrušil, nikoli však z věcných důvodů, ale pro závažné procesní pochybení. Stěžovatelka v dalším řízení napraví toto pochybení spočívající ve věcném projednání žádostí žalobců b) a c). Nabízí se zastavení řízení o jejich žádostech podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, případně vysvětlení, proč byly jejich žádosti věcně projednány (správní rozhodnutí ani spisový materiál odpověď na tuto otázku neskytají). S ohledem na to, že žalobce a) po podání žaloby zemřel, přihlédne v dalším řízení k této nové okolnosti a řízení o jeho žádosti zastaví podle § 66 odst. 1 písm. f) správního řádu.

V. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná a napadený rozsudek je zatížený vadami podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., k nimž byl podle § 109 odst. 4 s. ř. s. povinen přihlídnout z úřední povinnosti. Rozsudek krajského soudu proto zrušil podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s.

[17] Dále zhodnotil, že již v řízení před krajským soudem byly dány důvody k odmítnutí žaloby žalobce a) podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož žalobce a) ztratil v řízení o žalobě způsobilost být účastníkem řízení a v řízení nebylo možné pro tento nedostatek pokračovat. Postupoval proto podle § 110 odst. 1, věty první za středníkem, s. ř. s. a sám rozhodl o odmítnutí této žaloby.

[18] V návaznosti na to také rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o žalobě žalobce a), neboť tato žaloba byla odmítnuta (§ 60 odst. 3 s. ř. s.).

[19] Nejvyšší správní soud dále dospěl k závěru, že rozhodnutí stěžovatelky i prvostupňové správní rozhodnutí jsou zatížena zásadní vadou, neboť řízení o žádostech žalobců b) a c) měla být zastavena. K této vadě měl krajský soud přihlídnout z úřední

pokračování

povinnosti a napadená rozhodnutí zrušit, aniž by musel přezkoumávat žalobní námitky směřující do věci samé (za popsané situace to bylo nadbytečné). Jelikož krajský soud tímto způsobem nepostupoval, Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 78 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. a § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. a společně s napadeným rozsudkem zrušil také obě správní rozhodnutí. Stěžovatelka bude v dalším řízení vázána právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[20] V případě, že Nejvyšší správní soud ruší rozsudek krajského soudu a současně ruší i rozhodnutí správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3, věta druhá, s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 - 98).

[21] Jelikož žalobci b) a c) dosáhli zrušení správního rozhodnutí, měli z procesního hlediska úspěch ve věci a náleží jim tak dle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. náhrada nákladů řízení vůči stěžovatce, která úspěch neměla.

[22] Důvodně vynaložené náklady řízení před krajským soudem jsou zaprvé tvořeny odměnou zástupce žalobců b) a c) dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění v době rozhodné.

[23] Zástupce učinil v řízení před krajským soudem tři společné úkony právní služby, a to (i.) převzetí a přípravu zastoupení na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb, (ii.) podání žaloby, (iii.) účast na jednání konaném 18. 7. 2017 [§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu]. Výše odměny za každý z těchto úkonů právní služby činí 1 000 Kč [§ 7 bod 3. a § 9 odst. 2 advokátního tarifu].

[24] V případě společných úkonů při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snižená o 20 % (§ 12 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce zastupoval v řízení nejprve tři, následně dvě osoby. Vzhledem k tomu, že v řízení o žalobě žalobce a) nemá žádný z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení, je pro výpočet odměny rozhodující zastoupení žalobců b) a c), tedy dvou osob. Zástupci tak náleží za každý společný úkon právní služby částka 1 600 Kč, což za tři úkony právní služby činí 4 800 Kč.

[25] Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že na rozdíl od krajského soudu nepovažuje za úkon ve věci samé podání ze dne 1. 7. 2017, neboť se nejedná o repliku, ale o pouhé sdělení že žalobci b) a c) nesouhlasí s rozhodnutím věci bez jednání a nenamítají podjatost. Za takový úkon nenáleží zástupci odměna podle advokátního tarifu. Nejvyšší správní soud nicméně dále na rozdíl od krajského soudu zohlednil, že zástupce v řízení zastupoval více osob, při výpočtu odměny za jeden (společný) úkon právní služby proto vycházel také z § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jak bylo uvedeno výše.

[26] Důvodně vynaložené náklady řízení před krajským soudem jsou zadruhé tvořeny paušální náhradou hotových výdajů zástupce za tři úkony právní služby v celkové výši 900 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu).

[27] Zatřetí náleží žalobcům b) a c) náhrada cestovních výdajů zástupce za cestu na jednání před krajským soudem dne 18. 7. 2017 (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Náhrada cestovních výdajů advokáta vozidlem SUBARU LEGACY, reg. zn. 3K9 2072, za 166 km z Karlových Varů do Plzně a zpět činí 914 Kč. Základní sazba dle § 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 440/2016 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad, činí 648 Kč (u osobních silničních motorových vozidel 3,90 Kč za 1 km jízdy). Náhrada za pohonné hmoty činí 266 Kč [průměrná cena za 1 litr pohonné hmoty činí podle § 4 písm. c) vyhlášky č. 440/2016 Sb. u motorové nafty 28,60 Kč; průměrná spotřeba na 100 km činí u zástupcova vozidla 5,6 litrů].

[28] Začtvrté jsou důvodně vynaložené náklady řízení před krajským soudem tvořeny náhradou za promeškaný čas zástupce podle § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu, které za cestu z Karlových Varů do Plzně a zpět činí za 6 půlhodin 600 Kč (100 Kč za jednu půlhodinu).

[29] Odměna a hotové výdaje advokáta se dále zvyšují o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou bude advokát povinen odvést, a to ve výši 1 514,94 Kč.

[30] Důvodně vynaložené náklady řízení před Nejvyšším správním soudem tvoří odměna zástupce žalobců b) a c) za jeden společný úkon právní služby, a to podání vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 2. 10. 2017 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Výše odměny za tento úkon právní služby je shodná jako výše odměny za jeden úkon učiněný v řízení o žalobě, tj. 1 600 Kč (viz ustanovení citovaná výše).

[31] Náklady řízení před Nejvyšším správním soudem dále tvoří paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč spojená s každým úkonem právní služby (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu).

[32] Odměna a hotové výdaje advokáta se dále zvyšují o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou bude advokát povinen odvést, a to ve výši 399 Kč.

[33] Stěžovatelka je povinna žalobcům b) a c) zaplatit náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti v celkové výši 11 027,94 Kč (4 800 + 900 + 914 + 600 + 1 514,94 + 1 600 + 300 + 399 Kč), a to k rukám jejich zástupce JUDr. Michala Magliy ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

[34] Stěžovatelka úspěch ve věci neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. *a contrario* ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu